

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

**Esas No:1966/16**

**Karar No:1966/28**

**Karar tarihi:27/6/1966**

**Resmi Gazete tarih/sayı:2.1.1967/12493**

İtirazda bulunan: Vergiler Temyiz Komisyonu 6 ncı Daire Başkanlığı,

İtirazın konusu: 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 21 inci maddesinin dördüncü fıkrasının Anayasanın 61 inci maddesine aykırılığı sebebiyle iptali iseteminden ibarettir.

OLAY :

Erzurum Belediyesince, Belediye Gelirleri Kanununun 21 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre, Karayolları Genel Müdürlüğüne 1964 yılı için salınan ilân resmi ve asker ailelerine yardım payının tasdikine dair itiraz Komisyonu kararı aleyhine bu Genel Müdürlüğün yaptığı başvurmanın incelenmesi sırasında Vergiler Temyiz Komisyonu 6 ncı Dairesi sözü geçen hükmün Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna varmış ve komisyonun mahkeme niteliğinde bulunduğu ve Anayasa'nın 151 inci maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurabileceği yolundaki görüşünü savunmak üzere aşağıda yazılı gerekçeyi ileri sürmüştür :

(Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 140 ncı maddesinin ilk fıkrası "Danıştay, kanunların başkaca idarî yargı mercilerine bırakmadığı konularda ilk derece ve genel olarak üst derece idare mahkemesidir" hükmünü ihtiva etmektedir. Bu maddeye dayanılarak çıkarılmış bulunan 521 sayılı Danıştay Kanununun 30 uncu maddesi "ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülecek dâvalar" ı belirttikten sonra üst derece mahkemesi olarak göreceği dâvaları 31 inci maddesinde temyiz dâvaları başlığı altında göstermektedir. Danıştay Kanununun Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosundaki müzakere tutanaklarının incelenmesinden de açıkça görüleceği üzere özellikle malî dâvaları rüyet eden Vergiler Temyiz Komisyonu ve İtiraz Komisyonlarının durumu gözönüne alınarak düzenlenmiş olan mezkûr 31 inci madde "idari yargı mercilerinden özel tanımlarına göre kesin olarak verilmiş olan ve üst idari yargı mercii bulunmayan yargı kararları Dâva Daireleriyle Dâva daireleri Kurulunda temyiz yoluyla kesin olarak görülür" hükmünü sevketmiştir. Bu hükme dayanılarak Vergiler Temyiz Komisyonundan kesin olarak verilen yargı kararları Danıştay'ın ilgili Dâva Daireleri ile Dâva Daireleri Kurulunda incelenmekte bulunmaktadır.

Diğer taraftan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 406 ncı maddesinin ilk fıkrası "Bu kanunun 1 inci maddesinde yazılı vergi ve resim ve harçlar hakkında mükelleftik muaflık ve istisna, mükelleftik şekli ve vergi cezalarının uygulanması bakımından doğan ihtilâflar için ilk önce itiraz ve Temyiz Komisyonlarına başvurulur. Bu komisyonlara başvurulmadan bahsi geçen hususlara mütaallik ihtilâflar hakkında Danıştay'a gidilemez" hükmünü ihtiva etmektedir.

Yukarıda arzolunan hükümler muvacehesinde Vergiler Temyiz Komisyonu Anayasa'nın 140 inci ve Danıştay Kanununun 31 inci maddesinde sözü geçen idari yargı mercilerinden bulunduğu ve verdiği kararların da yargı kararlarından olduğu sonucu çıkmaktadır. Bu duruma göre tetkik edilmekte olan dâva dosyası dolayısıyla Anayasa'ya aykırı olduğuna kanaat getirilen 5237 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin dördüncü fıkrasının iptali için Komisyonumuz tarafından Anayasa'nın 151 inci maddesi gereğince Anayasa Mahkemesine başvurulabileceğine şüphe bulunmamaktadır.)

İNCELEME :

Anayasa'nın 151 inci ve 44 sayılı Kanunun 27 nci maddeleri gereğince mahkemeler; bakmakta oldukları bir dâvada uygulanacak kanun hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varırlarsa Anayasa Mahkemesine başvurarak bu konuda bir karar verilmesini isteyebilirler. Bu duruma göre Vergiler Temyiz Komisyonu 6 ncı Dairesinin mahkeme niteliğinde olup olmadığının önceden tesbiti gerekmektedir :

Vergiler Temyiz Komisyonu, yukarıda açıklanan itiraz gerekçesinde belirtildiği üzere kazai usullerle karar vermekte isede müessese Maliye Vekâleti Teşkilâtı ve Vazifeleri hakkındaki 2996 sayılı Kanunla kurulmuş olup başkan ve üyelerinin atanmaları, hak ve Ödevleri, emekliye ayrılmaları, Anayasa'nın öngördüğü, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkim teminatı esaslarına göre düzenlenmiş olmadığından bu başkan ve üyeler memur statüsüne girmektedirler. Şu durum karşısında kazai nitelikte ve kazai usullerle karar verseler dahi Anayasa'nın açık hükümleri önünde kurul mensuplarını hâkim ve teşkil ettikleri organı mahkeme niteliğinde görmeye imkân yoktur.

Nitekim, Anayasa'nın 114 üncü maddesine ilişkin gerekçede "maddede kazai murakabe tâbiri yerine vargı mercilerinin denetimi deyiminin kullanılması özel bir önem taşımaktadır. Gerçekten her kazai murakabe kaza organı tarafından yapılan bir murakabe demek değildir. Bir merciin kaza organı olarak vasıflandırılabilmesi için kazai bir usul uygulanmasından başka üyelerin de bağımsız olması ve hâkim niteliğini haiz ve hâkim statüsünde bulunması şarttır. Memleketimizde idari kaza manzumesinde kaza ve vilâyet idare heyetleri, Vergi İtiraz ve Temyiz Komisyonları, Gümrük Ekspertler Heyeti ve Disiplin Kurulları gibi tam bir kaza organı sayılmayacak merciler de mevcuttur." denilmekle bu heyetlerin kaza organı sayılamıyacağı belirtilmiş bulunmaktadır. Yine Anayasa'nın 132 nci maddesinde "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar." denilmekte ve 133 üncü maddesinde de "Hâkimler azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasa'da gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylıklarından yoksun kılınamaz." hükümleri yer almaktadır.

Böyle olunca da mahkeme kavramı içine girmeyen, Anayasa'nın 149 uncu ve 44 sayılı Kanunun 21 inci maddelerinde belirtilen kişi, kurul ve makamlar arasında da yer almayan Vergiler Temyiz Komisyonu 6 ncı Dairesi Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkili değildir. İstem in yetki yönünden reddi gerekir.

**KARAR :**

Yukarıda açıklanan nedenlerle istemin reddine 27/6/1966 gününde oybirliği ile karar verildi.

|              |                     |                 |                  |
|--------------|---------------------|-----------------|------------------|
| Başkan       | Üye                 | Üye             | Üye              |
| Lütfi Akadlı | Asım Erkan          | İbrahim Senil   | İhsan Keçecioglu |
| Üye          | Üye                 | Üye             | Üye              |
| Salim Başol  | Celalettin Kuralmen | Hakkı Ketenoğlu | Fazıl Uluocak    |

**Esas No:1966/16**  
**Karar No:1966/28**

Üye  
Sait Koçak

Üye  
Avni Givda

Üye  
Muhittin Taylan

Üye  
Recai Seçkin

Üye  
Ahmet Akar

Üye  
Muhittin Gürün

Üye  
Lütfi Ömerbaş